

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ
«ХАЛЫҚ» ЖҚ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»
ЧФ «Халық»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
«Halyk» Private Foundation

PUBLISHED SINCE 1944

1 (407)

JANUARY – FEBRUARY 2024

ALMATY, NAS RK

В 2016 году для развития и улучшения качества жизни казахстанцев был создан частный Благотворительный фонд «Халык». За годы своей деятельности на реализацию благотворительных проектов в областях образования и науки, социальной защиты, культуры, здравоохранения и спорта, Фонд выделил более 45 миллиардов тенге.

Особое внимание Благотворительный фонд «Халык» уделяет образовательным программам, считая это направление одним из ключевых в своей деятельности. Оказывая поддержку отечественному образованию, Фонд вносит свой посильный вклад в развитие качественного образования в Казахстане. Тем самым способствуя росту числа людей, способных менять жизнь в стране к лучшему – профессионалов в различных сферах, потенциальных лидеров и «великих умов». Одной из значимых инициатив фонда «Халык» в образовательной сфере стал проект *Ozgeris powered by Halyk Fund* – первый в стране бизнес-инкубатор для учащихся 9-11 классов, который помогает развивать необходимые в современном мире предпринимательские навыки. Так, на содействие малому бизнесу школьников было выделено более 200 грантов. Для поддержки талантливых и мотивированных детей Фонд неоднократно выделял гранты на обучение в Международной школе «Мирас» и в *Astana IT University*, а также помог казахстанским школьникам принять участие в престижном конкурсе «*USTEM Robotics*» в США. Авторские работы в рамках проекта «Тәлімгер», которому Фонд оказал поддержку, легли в основу учебной программы, учебников и учебно-методических книг по предмету «Основы предпринимательства и бизнеса», преподаваемого в 10-11 классах казахстанских школ и колледжей.

Помимо помощи школьникам, учащимся колледжей и студентам Фонд считает важным внести свой вклад в повышение квалификации педагогов, совершенствование их знаний и навыков, поскольку именно они являются проводниками знаний будущих поколений казахстанцев. При поддержке Фонда «Халык» в южной столице был организован ежегодный городской конкурс педагогов «*Almaty Digital Ustaz*».

Важной инициативой стал реализуемый проект по обучению основам финансовой грамотности преподавателей из восьми областей Казахстана, что должно оказать существенное влияние на воспитание финансовой

грамотности и предпринимательского мышления у нового поколения граждан страны.

Необходимую помощь Фонд «Халык» оказывает и тем, кто особенно остро в ней нуждается. В рамках социальной защиты населения активно проводится работа по поддержке детей, оставшихся без родителей, детей и взрослых из социально уязвимых слоев населения, людей с ограниченными возможностями, а также обеспечению нуждающихся социальным жильем, строительству социально важных объектов, таких как детские сады, детские площадки и физкультурно-оздоровительные комплексы.

В копилку добрых дел Фонда «Халык» можно добавить оказание помощи детскому спорту, куда относится поддержка в развитии детского футбола и карате в нашей стране. Жизненно важную помощь Благотворительный фонд «Халык» оказал нашим соотечественникам во время недавней пандемии COVID-19. Тогда, в разгар тяжелой борьбы с коронавирусной инфекцией Фонд выделил свыше 11 миллиардов тенге на приобретение необходимого медицинского оборудования и дорогостоящих медицинских препаратов, автомобилей скорой медицинской помощи и средств защиты, адресную материальную помощь социально уязвимым слоям населения и денежные выплаты медицинским работникам.

В 2023 году наряду с другими проектами, нацеленными на повышение благосостояния казахстанских граждан Фонд решил уделить особое внимание науке, поскольку она является частью общественной культуры, а уровень ее развития определяет уровень развития государства.

Поддержка Фондом выпуска журналов Национальной Академии наук Республики Казахстан, которые входят в международные фонды Scopus и WoS и в которых публикуются статьи отечественных ученых, докторантов и магистрантов, а также научных сотрудников высших учебных заведений и научно-исследовательских институтов нашей страны является не менее значимым вкладом Фонда в развитие казахстанского общества.

С уважением, Благотворительный Фонд «Халык»!

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н=2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н=2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2024

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагадинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2024

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 6**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2024

ПЕДАГОГИКА – ПЕДАГОГИКА – PEDAGOGY

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ISSN 1991-3494

Volume 1. Number 407 (2024), 7–21

<https://doi.org/10.32014/2024.2518-1467.653>

XFTAP 14.07.07

© **B.T. Abykanova**^{1*}, **U.T. Tulenova**¹, **Zh.K. Salykbayeva**¹, **A. Çoruh**²,
A.A. Tautenbayeva³, 2024

¹Kh. Dosmukhamedov Atyrau University, Atyrau, Kazakhstan;

²Sakarya University, Sakarya, Turkey;

³T.K. Zhurgenov Kazakh National Academy of Arts, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: bakitgul@list.ru

INCREASING SUBJECT COMPETENCIES AS A CONDITION FOR DEVELOPING THE TEACHERS' PROFESSIONALISM IN SMALL CLASS SCHOOLS

Abykanova B.T. — Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the KH. Dosmukhamedov Atyrau University, 212 Student's avenue, Atyrau, Kazakhstan

E-mail: bakitgul@list.ru, <https://orcid.org/0000-0003-0095-3533>;

Tulenova U.T. — Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the KH. Dosmukhamedov Atyrau University, 212 Student's avenue, Atyrau, Kazakhstan

E-mail: tulenova_uldai@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-4462-4443>;

Salykbayeva Zh. — master, Senior Lecturer of the KH. Dosmukhamedov Atyrau University, 212 student's avenue, Atyrau, Kazakhstan

E-mail: jsk_88@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-2515-5853>;

Ali Çoruh — PhD, professor of Sakarya University, Sakarya, Turkey

E-mail: coruh@sakarya.edu.ru, <https://orcid.org/0000-0003-7362-6173>;

Tautenbayeva A.A. — Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the T.K. Zhurgenov Kazakh National Academy of Arts, Panfilov st 127, Almaty, Kazakhstan

E-mail: aina_tau@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-0436-0137>.

Abstract. The ability of teachers to manage learning activities is one of the skills professional teachers should possess. This ability is called teaching competence. Teaching competence is a particular competence that distinguishes teachers from other professions and determines the level of students' success in learning. Purpose of the study: to explore and describe a model for the renewal of subject literacy as a necessity to improve ungraded school teachers' professional competence. A systematic review can be explained as a research method and process for identifying and critically evaluating relevant studies and for collecting and analysing data

from those studies. The teacher's subject literacy update is a collaborative learning experience for teachers to improve the quality of learning in the classroom. Lesson study can be applied in cycles, each cycle consisting precisely of steps; plan, do and watch. This educational services programme concentrates on improving the teaching competence of teacher-educators, which involves planning learning, implementing learning and assessing learning. The teacher will be the model, while the other teachers will perform the role of observers, observing the activities of the students in the classroom. Reflection exercises are actions taken by the team to discuss the results during the observation, which can be used to improve the following learning. This study identifies that inquiry-based learning can contribute to the development of lifelong learning skills in educators, which is extremely significant in a modern, rapidly developing world.

Keywords: subject literacy, teacher competence, ungraded school, updating the content of education

© Б.Т. Абыканова^{1*}, У.Т. Туленова¹, Ж.К. Салыкбаева¹, Али Чорух²,
А.А. Таутенбаева³, 2024

¹Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Атырау, Қазақстан;

²Сакарья университеті, Сакарья, Түркия;

³Т.Қ.Жүргенов атындағы Қазақ Ұлттық Өнер Академиясы,
Алматы, Қазақстан.

E-mail: *bakitgul@list.ru*

ШАҒЫН ЖИНАҚТЫ МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ КӘСІБИЛІГІН ДАМУДЫҢ ШАРТЫ РЕТІНДЕ ПӘНДІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ АРТТЫРУ

Абыканова Б.Т. — педагогика ғылымдарының кандидаты, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің қауымдастырылған профессоры, студент даңғылы, 212, Атырау, Қазақстан
E-mail: *bakitgul@list.ru*, <https://orcid.org/0000-0003-0095-3533>;

Туленова У.Т. — педагогика ғылымдарының кандидаты, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің қауымдастырылған профессоры, студент даңғылы, 212, Атырау, Қазақстан
E-mail: *tulenova_uldai@mail.ru*, <https://orcid.org/0000-0002-4462-4443>;

Салыкбаева Ж.К. — магистр, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің аға оқытушысы, студент даңғылы, 212, Атырау, Қазақстан
E-mail: *jsk_88@mail.ru*, [https:// orcid.org/ 0000-0003-2515-5853](https://orcid.org/0000-0003-2515-5853);

Али Чорух. — PhD, профессор, Сакарья университеті, Сакарья, Түркия
E-mail: *coruh@sakarya.edu.ru*, <https://orcid.org/0000-0003-7362-6173>;

Таутенбаева А.А. — педагогика ғылымдарының кандидаты, Т.Қ.Жүргенов атындағы Қазақ Ұлттық Өнер Академиясының доценті, Панфилов көшесі 127, Алматы, Қазақстан
E-mail: *aina_tau@mail.ru*, <https://orcid.org/0000-0003-0436-0137>.

Аннотация. Мұғалімдердің оқу іс-әрекетін басқару қабілеті — кәсіби мұғалімдерде болуы керек дағдылардың бірі. Бұл қабілет педагогикалық құзыреттілік деп аталады. Педагогикалық құзыреттілік – бұл мұғалімдерді басқа кәсіптерден ерекшелендіретін және оқушылардың оқудағы жетістік

деңгейін анықтайтын ерекше құзыреттілік. Зерттеудің мақсаты: шағын жинақты мектеп мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін арттыру қажеттілігі ретінде пәндік сауаттылықты жаңарту моделін зерттеу және сипаттау. Жүйелі шолуды тиісті зерттеулерді анықтау және сыни бағалау, сондай-ақ осы зерттеулердің деректерін жинау және талдау үшін зерттеу әдісі мен процесі ретінде түсіндіруге болады. Мұғалімдердің пәндік сауаттылығын арттыру бағдарламасы — бұл мұғалімдерге сыныптағы оқу сапасын жақсартуға бағытталған бірлескен оқу процесі. Сабақты үйрену циклдарда жүргізілуі мүмкін, әр цикл нақты қадамдардан тұрады: жоспарлау, жасау және бақылау. Сондай-ақ білім беру қызметтері бағдарламасы оқытуды жоспарлауды, оқытуды жүзеге асыруды және оқытуды бағалауды қамтитын оқытушы-педагогтардың педагогикалық құзыреттілігін арттыруға бағытталған. Мұғалім үлгі болады, ал басқа мұғалімдер сыныптағы оқушылардың іс-әрекетін бақылау арқылы бақылаушы рөлін атқарады. Рефлексиялық жаттығулар - бұл топтың бақылау нәтижелерін талқылау үшін жасайтын әрекеттері, оларды кейінгі оқытуды жақсарту үшін қолдануға болады. Бұл зерттеу проблемаға бағытталған оқыту, яғни қазіргі қарқынды дамып келе жатқан әлемде өте маңызды болып табылатын мұғалімдердің өмір бойы оқу дағдыларын дамытуға ықпал ететінін көрсетеді.

Түйін сөздер: пәндік сауаттылық, мұғалімнің құзыреттілігі, шағын жинақты мектеп, білім мазмұнын жаңарту

© **Б.Т. Абыканова^{1*}, У.Т. Туленова¹, Ж.К. Салыкбаева¹, Али Чорух², А.А. Таутенбаева³, 2024**

¹Атырауский университет им.Х.Досмухамедова, Атырау, Казахстан;

²Университет Сакарья, Сакарья, Турция;

³Казахская национальная академия искусств им.Т.К. Жургенова, Алматы, Казахстан.

E-mail: bakitgul@list.ru

ПОВЫШЕНИЕ ПРЕДМЕТНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ КАК УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛИЗМА ПЕДАГОГОВ МАЛОКОМПЛЕКТНЫХ ШКОЛ

Абыканова Б. Т. — кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор Атырауского университета им. Х. Досмухамедова, пр. студента, 212, Атырау, Казахстан
E-mail: bakitgul@list.ru, <https://orcid.org/0000-0003-0095-3533>;

Туленова У.Т. — кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор Атырауского университета им. Х. Досмухамедова, пр. студента, 212, Атырау, Казахстан
E-mail: tulenova_uldai@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-4462-4443>;

Салыкбаева Ж. К. — магистр, старший преподаватель Атырауского университета имени Х. Досмухамедова, пр. студента, 212, Атырау, Казахстан
E-mail: jsk_88@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-2515-5853>;

Али Чорух. — PhD, профессор, Университет Сакарья, Сакарья, Турция
E-mail: coruh@sakarya.edu.ru, <https://orcid.org/0000-0003-7362-6173>;

Таугенбаева А. А. — кандидат педагогических наук, доцент Казахской Национальной академии искусств им. Т. К. Жургенова, ул. Панфилова 127, Алматы, Казахстан
E-mail: aina_tau@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-0436-0137>.

Аннотация. Способность управлять учебной деятельностью — это один из навыков, которым должны обладать профессиональные учителя. Эта способность называется педагогической компетентностью. Педагогическая компетентность — это особая компетенция, которая отличает учителей от других профессий и определяет уровень успешности учащихся в обучении. Цель исследования: изучить и описать модель обновления предметной грамотности как необходимость повышения профессиональной компетентности учителей малокомплектных школ. Систематический обзор можно объяснить как исследовательский метод и процесс для выявления и критической оценки соответствующих исследований, а также для сбора и анализа данных этих исследований. Программа повышения предметной грамотности учителей — это совместный учебный процесс для учителей, направленный на повышение качества обучения в классе. Изучение урока может проводиться циклами, каждый цикл состоит из четких шагов: планирование, выполнение и наблюдение. Эта программа образовательных услуг направлена на повышение педагогической компетентности учителей-воспитателей, что включает планирование обучения, реализацию обучения и оценку обучения. Один учитель будет образцом, в то время как другие учителя будут выполнять роль наблюдателей, наблюдая за действиями учеников в классе. Упражнения на размышление — это действия, предпринимаемые командой для обсуждения результатов во время наблюдения, которые могут быть использованы для улучшения последующего обучения. Настоящее исследование показывает, что проблемно-ориентированное обучение может способствовать развитию навыков обучения у педагогов на протяжении всей жизни, что чрезвычайно важно в современном, быстро развивающемся мире.

Ключевые слова: предметная грамотность, компетентность учителя, малокомплектная школа, обновление содержания образования

Кіріспе

Мұғалімдер оқушыларға дұрыс оқуға мүмкіндік беретін оқыту мен оқу іс-әрекеттері үшін ең жақсы жағдай жасауға тырысады. Мұғалімдердің оқу іс-әрекетін басқару қабілеті — кәсіби мұғалімдерде болуы керек дағдылардың бірі. Бұл қабілет педагогикалық құзыреттілік деп аталады. Педагогикалық құзыреттілік — мұғалімдерді басқа кәсіптерден ерекшелендіретін және оқушылардың оқудағы жетістік деңгейін анықтайтын ерекше құзыреттілік. Бұл құзыреттілік кенеттен емес, әр мұғалімнің талантымен, қызығушылығымен және басқа да қабілеттерімен нығайтылған жұмысқа дайындық (педагогикалық білім беру) кезінде де, қызмет көрсету кезінде де үздіксіз және жүйелі оқыту күш-жігерінің нәтижесінде алынады (Пелин және т.б., 2020).

Оқытушылық құзыреттілік оқытуды жоспарлаумен, оны жүзеге асырумен және бағалаумен ғана емес, сонымен қатар сыныптағы оқу сапасын жақсартуға бағытталған кез келген күш-жігермен және бірнеше факторлармен байланысты. Сыныпта оқыту сапасын жақсарту бойынша күш-жігер шағын жинақты мектеп мұғалімінің білім беру біліктілігіне және мұғалімнің білім беру біліктілігі де оның білім саласына сәйкес келуі керек. Бірақ білім беру біліктілігі мұғалімнің минималды талаптарына сәйкес келмесе де, білім беру біліктілігі мұғалімнің білім саласына сәйкес келмейтін мұғалімдер болса ше? Осындай фактпен көптеген мұғалімдер кезігеді. Оқытуды қолдау үшін қалалық жерлерде мұғалімдер жиі қолданатын ақпараттық технологиялармен таныс емес көптеген мұғалімдер әлі де бар. Олар өз білімдерін жаңарта алмайды, сонда олар көптеген кедергілерге тап болуы мүмкін, сондықтан олардың білімдері ескіреді (Абыканова және т.б., 2016).

Авторлар осы шалғай аудандардағы мәселе бойынша қоғамдық жұмыстар бағдарламасын жүргізді. Бағдарлама аясында мұғалімдер арнайы дайындық арқылы оқытуға байланысты мәселелермен танысты. Осы тәжірибеге сүйене отырып, авторлар мұғалімдердің сабақ жоспарлары, оқу материалдары, оқушыларға арналған жұмыс парақтары, бағалау құралдары және өз бетінше жұмыс істеуге арналған оқу материалдары сияқты оқу құралдарын дайындауда әлі де кедергілерге тап болатынын анықтады. Қазіргі уақытта олар ескі оқыту жабдықтарын, құрылғыларын, құралдарын немесе ақпарат құралдарын пайдаланады және олар ешқандай өзгеріссіз тұрақты пайдалануда. Тағы бір мәселе – оқушыларды оқыта алатын мұғалімдерді таңдаудың қиындығы. Осылайша, мұғалімдердің көпшілігі аймақтардан келеді. Сондай-ақ тек орта мектепті бітірген кейбір мұғалімдердің және олардың біліміне қатысы жоқ пәндерді оқытатын көптеген басқа мұғалімдердің болуына әсер етеді. Бұл олардың төмен құзыреттілігінің себебі. Бір мысал – кіші, орта мектеп және жоғары сынып оқушылары. Бұл мәселені шешу академиялық саланың атмосферасын өзгертуге айтарлықтай үлес қоса алады. Мұғалімдер өздерінің педагогикалық дағдыларын үнемі жетілдіруі және тәлімгерлік процесі тиімді болуы үшін ол бірлескен болуы керек. Яғни сіз бірлескен оқыту туралы жиі еститін шығарсыз, тіпті автор оны шетелде оқыту және оқу процесіне қолданған болуы мүмкін. Мысалы, бірлескен оқыту бір ғасыр бойы оқытуға негізделген сабақтарды қолданудың басты ерекшелігі болған кезде. Бірлескен оқыту – бұл оқытудың мәні, өйткені жеке оқыту мүмкін емес. Бірлескен оқыту оқушыларға оқуға құқық береді, оқушылар оқу процесіне қатысып, оқуда алға жылжып, күтілетін нәтижелерге қол жеткізеді. Бірлескен оқыту сонымен қатар мұғалімнің де, оқушының да оқыту мен оқу процесінде тиімділігін арттыру үшін оқыту процесін жоспарлауда, енгізуде, бақылауда және түсінуде мұғалімдер арасындағы ынтымақтастықты дамыта алады (Бенита және т.б., 2021).

Зерттеудің мақсаты: мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін арттыру қажеттілігі ретінде пәндік сауаттылықты жаңарту моделін зерттеу және сипаттау.

Зерттеу материалдары мен әдістері

Шағын жинақты мектеп мұғалімдердің пәндік сауаттылығын жаңарту моделін олардың кәсіби құзыреттілігін арттыру қажеттілігі ретінде зерттеу және сипаттау үшін келесі зерттеу әдістемесі қолданылды: жүйелі шолуды тиісті зерттеулерді анықтау және сыни бағалау, сондай-ақ нақты зерттеулерден деректерді жинау және талдау үшін зерттеу әдісі мен процесі ретінде түсіндіруге болады. Жүйелі шолудың мақсаты – белгілі бір зерттеу сұрағына немесе гипотезаға жауап беру үшін алдын ала анықталған критерийлеріне сәйкес келетін барлық эмпирикалық деректерді анықтау. Мақалаларды және барлық қолда бар дәлелдерді зерттеудің нақты және жүйелі әдістерінің арқасында біржақтылықты азайтуға болады, осылайша тұжырымдар мен шешімдерге негізделетін сенімді нәтижелерді қамтамасыз етеді (Крафт және т.б., 2020).

Мета-талдама – бұл әртүрлі зерттеулердің нәтижелерін өлшеу және салыстыру үшін біріктірудің, сондай-ақ бір пән бойынша бірнеше зерттеулер мәнмәтінінде көрінетін заңдылықтарды, келіспеушіліктерді немесе қатынастарды анықтаудың статистикалық әдісі. Мета-талдамалы тәсілде әрбір бастапқы зерттеу абстракцияланады және кодталады, содан кейін нәтижелер әсердің жалпы мәнін есептеу үшін жалпы метрикаға айналады. Алайда, мета-талдау жүргізу үшін енгізілген зерттеулерде нәтижелерді салыстыру үшін жалпы статистикалық көрсеткіштер (әсер мөлшері) болуы керек. Осылайша, әртүрлі әдістемелік тәсілдерді қолдана отырып, зерттеулерге мета-талдау жасау қиын.

Әдебиеттерге шолу жасап, соңғы үлгіні таңдағаннан кейін, зерттеу нәтижелері тиісті талдау үшін қалай пайдаланылатыны туралы ойлану маңызды. Осылайша, соңғы үлгі анықталғаннан кейін әр элемент үшін тиісті ақпаратты алудың стандартталған құралдарын пайдалану керек. Алынған деректер авторлар, жарияланған жылдар, зерттеу тақырыбы немесе сипаттамалық ақпарат түрінде, әсерлер мен нәтижелер түрінде және белгілі бір идеяны немесе теориялық пікірді тұжырымдау түрінде болуы мүмкін. Бір қызығы, бұл белгілі бір шолудың мақсаты мен зерттеу сұрағына сәйкес жасалуы керек және пішіні әртүрлі болуы мүмкін. Бұл кезеңде кодтау мен абстракциядағы кез келген вариацияны болдырмау үшін (егер бірнеше болса) және сапа мен сенімділікті қамтамасыз ету үшін тексеру процесінде деректердің абстракциясын мұқият бақылау үшін рецензиялаушыларды оқытуды қарастыру өте маңызды. Көбінесе, егер мақсат академиялық журналда жариялау болса, бұл процестің егжей-тегжейлі сипаттамасын немесе рецензиялаушылар арасындағы сенімділікті бағалауды қажет етеді. Кейде мұны жалпы популяция, әсер мөлшері немесе үлгі өлшемі сияқты қызықты ақпаратпен оңай жасауға болады. Алайда, қызығушылық әдебиет, перспективалар немесе тарихи хронология тақырыптары болған кезде, бәрі күрделене түседі. Бұл процестің егжей-тегжейлі сипаттамасын немесе тексерушілер арасындағы сенімділік көрсеткішін қажет етеді.

Нәтижелер

Шалғай аудандардағы мұғалімдердің көпшілігі кезігетін басым мәселелерді талдауға сүйене отырып, арнайы топ осы бағдарлама арқылы шешім ұсынуға тырысады, ол «сабақты зерттеуді енгізу арқылы шалғай аудандардағы арнайы мұғалімдердің кәсіби даму моделін» қолданудан тұрады, ол бұрын бәсекелес гранттар шеңберінде зерттеу бағдарламасының аясында жасалған (Берте және т.б., 2021). Бұл бағдарлама оқытуды жоспарлауды, оқытуды жүзеге асыруды және оқытуды бағалауды қамтитын мұғалімнің педагогикалық құзыреттілігін арттыруға бағытталған. Мұғалімдердің пәндік сауаттылығын арттыру бағдарламасы – мұғалімдерге сыныптағы оқу сапасын жақсартуға бағытталған бірлескен оқу процесі. Сабақты үйрену циклдарда жүргізілуі мүмкін, әр цикл нақты кадамдардан тұрады: жоспарлау, жасау және бақылау.

«Жоспар» – бұл оқу құралдарын әзірлеу үшін бірлесіп немесе топпен жүзеге асырылуы мүмкін әрекет.

«Дейінгі» әрекеттер мұғалім үйренген нәрсені орындаумен байланысты. Сондай-ақ оқу құралдары сыныпта оқыту мен оқуда қалай қолданылатынын жүзеге асыру. Сыныптағы оқу сабақтары оқушылардың белсендірек болуына мүмкіндік беретін және секіру жаттығуларын орындау сияқты жоғары деңгейлі ойлау дағдыларын жақсарту міндеттерін қоятын әртүрлі оқу үлгілерін пайдалана отырып, бірлескен оқытуға баса назар аударады. Мұғалім үлгі болады, ал басқа мұғалімдер сыныптағы оқушылардың әрекеттерін бақылау арқылы бақылаушы рөлін атқарады. Рефлексиялық жаттығулар – бұл бақылау кезінде нәтижелерді талқылау үшін топ жасайтын әрекеттер, оларды кейінгі оқытуды жақсарту үшін пайдалануға болады. Сонымен қатар, сыныптағы оқу іс-шаралары мектептің барлық деңгейлерінде және шалғайдағы мектептерде жүзеге асырылуы мүмкін. Оқушылардың колледж деңгейіндегі оқу процесіне қатысуы сабақтағы оқу сабақтары арқылы оқу сапасын арттыру арқылы күшейтілуі мүмкін. Сабақтар үздіксіз өткізілгенде, бұл мұғалімдердің біліктілігін арттыруға оң әсер етеді. Демек, мұғалімдер бұрын қайта-қайта қолданылған оқытуды және білімді игеруді жақсартуға бағытталған инновациялық оқыту әдістерін үнемі енгізеді. Сабақтарды зерделеу бойынша үздіксіз іс-шаралар білім алушылар қауымдастығын құруға алып келеді.

Бұл қоғамдық жұмыстар бағдарламасы сапалы деректер түрінде мұғалімнің педагогикалық құзыреттілігі туралы мәліметтер алуға мүмкіндік береді. Мұғалімдердің педагогикалық құзыреттілігі туралы мәліметтер алу үшін зерттеушілер құралды талдау және бақылау парағы ретінде пайдаланады. Мұғалімдердің оқу құралдарын талдау нәтижелері мұғалімдердің сабақтарды жоспарлау қабілеті туралы қосымша мәліметтер береді. Сонымен қатар, сыныптағы бақылаулар мұғалімдердің оқу процесін жүзеге асыру қабілетін көрсетеді. Осы деректерді жинау процесінен басқа, мұғалімдердің оқу бағаларын дайындаудағы қабілеттері туралы мәліметтер мұғалімдерді бағалау құралдарын талдау арқылы да алынады. Осы зерттеуде қолданылған құралдар оқытушылық және кәсіптік даярлықты бағалау кезінде есептің

нақты тармақтарына түзетулер енгізді. Бірінші құрал – мұғалімдерге оқу бағдарламасын, сабақ жоспарларын және оқу материалдарын қамтитын оқу құралдарын жасауға мүмкіндік беретін құрал. Екінші құрал – мұғалімнің алдын-ала, негізгі және қорытынды әрекеттерді қамтитын оқытуды жүзеге асыру қабілеті. Үшінші құрал – мұғалімдерге оқу процесін бағалау құралдарын жасауға мүмкіндік беретін құрал.

Оқытуға дайындықтағы мұғалімдердің қабілеттері оқу құрылғыларын талдау негізінде сипатталған. Сыныптағы оқу мен оқыту процесін бақылауға сүйене отырып, мұғалімнің оқытуды жүзеге асыру қабілеті туралы мәліметтер алынған. Мұғалімдердің оқытуды бағалау құралын дайындау қабілетімен анықталатын құралдарын талдауға сүйене отырып, іс-шаралар егжей-тегжейлі сипатталған. Бағаланатын оқытушылық құзыреттіліктерді бағалау үш аспектіге негізделген, атап айтқанда оқыту құралдарын әзірлеу қабілеті, сыныпта оқытуды енгізу қабілеті және бағалауды жүргізу қабілеті. Бағалау оқу сабақтарынан кейін 3 (үш) цикл ішінде жүргізіледі. Аттестаттау нәтижелері мұғалімдердің педагогикалық құзыреттілігінің едәуір артқанын көрсетеді. Бұл тұжырым мұғалімдердің математиканы оқыту мен оқудағы кәсіби дамуына бағытталған зерттеу нәтижелеріне сәйкес келеді. Сонымен қатар шалғайдағы мұғалімдерге арналған мұғалімдердің кәсіби дайындық моделін зерттеуге сәйкес келеді. Нәтижесінде мұғалімдердің кәсіби дамуына көмек болды (Балчи және т.б., 2018).

Мұғалімдердің педагогикалық құзыреттілігінің кейбір аспектілерін жоспарлау кезеңіндегі жұмыс нәтижелері бойынша анықтауға болады. Мысалы, оқу жоспарын дайындау кезінде жеке тұлға оқу жоспарында толығымен ескеріледі, оқу жоспарында тіркелген стандартты құзыреттілік пен оқу жоспарында көрсетілген құзыреттілік пен жазбаша базалық құзыреттілікпен өзара байланыс бар. Мұғалімдер негізгі құзыреттіліктерге байланысты тиімділік көрсеткіштері мен оқу мақсаттарын анықтауда білікті. Оқу мақсаттары үшін қолданылатын функционалды етістіктерді алдын ала анықталған оқу нәтижелеріне сәйкес оқу материалдарын таңдауға болатынын өлшеуге болады. Оқу кезеңдерін дайындауда қолданылатын оқыту әдістері әр түрлі болады. Әдістер негізінен оқушылардың сыныптағы ашылу, барлау және зерттеу сияқты әрекеттеріне бағытталған. «Алдын ала сабақтар» кезеңінде барлық мұғалімдер емтиханға дайындалған және берілген оқушыларға арналған жұмыс парақтарын, сондай-ақ оқушылардың оқу нәтижелерін бағалау жаттығуларын пайдаланады. Алайда, сіз оқу құралдарын, соның ішінде мультимедиялық материалдарды, оқушылардың жұмыс парақтарын және бағалау құралдарын дайындауға еріп жүргеннен кейін, мұғалім мектеп ортасында нақты бұқаралық ақпарат құралдарын құруға, оқыту әдісіне сәйкес оқушылардың жұмыс парағын құруға және шешілетін мәселеге бейімделген бұрын құрастырылған бағалау құралын құруға шебер болады. Бағалаудың бұл формалары екі түрлі мақсатты немесе сұрақ деңгейлерін қамтиды. Бұл «ортақ мақсат» және «өтпелі мақсат». Оқу процесіндегі мақсаттардың бұл екі түрі

бағалау құралы ретінде ғана емес, сонымен қатар оқушыларға нақты оқуды түсінуге және игеруге мүмкіндік беретін нақты оқу нәтижелеріне қол жеткізу үшін оқу процедураларын іске асыратын құрал ретінде қызмет етеді (Финк және т.б., 2018).

«Бір мұғаліммен жұмыс істеу» бағдарламасы үлгілі мұғалімге айналса, қалған 3 мұғалім бақылаушы болса, оқу процесі басталғанға дейін белсенді түрде өтеді. Қолданылатын оқыту құралдары тартымды болғандықтан және барлық оқушыларды сыныпқа тартатындықтан, оқыту оқушыларға көбірек бағытталған. Оқушылар өз пікірлерін белсенді түрде айтады, бірақ мұғалімдер өз уақыттарын нашар басқарады. Оқытудың орташа уақыты көрсетілген уақытпен сәйкес келмейді. Енгізілгеннен кейін рефлексия тапсырмасы орындалады, үлгілі мұғалім оқытуды енгізу кезінде туындаған кедергілер туралы хабарлайды, содан кейін бақылаушы оқу процесінің нәтижелері туралы хабарлайды. Бұл нәтижелер оқытуды одан әрі жетілдіру үшін талқылануы және шешілуі мүмкін (Кнекта және т.б., 2019).

Соңында, жоспарлау, орындау және көруден бастап 3 цикл бойы жүргізілген сабақты үйрену барысында келесідей қорытынды жасауға болады:

1. Сабақтарды зерттеу оқу қауымдастықтарын құру арқылы бір-біріне оқытуға көмектесетін алқалық принциптерге негізделген бірлескен оқыту және үздіксіз оқыту арқылы кәсіби мұғалімді дамыту тәсілі болуы мүмкін. Мұны мұғалімдер бірлесіп мамандандырылған топтар, яғни нақты әлеуметтік, діни, лингвистикалық, спорттық және көркемдік бірлестіктер құру арқылы жүзеге асыра алады. Топ 4–5 мұғалімнен тұруы мүмкін және әр топқа олардың білім саласына сәйкес арнайы топтың бір мүшесі еріп жүреді.

2. Сабақтарды зерттеу арқылы мұғалімнің құзыреттілігін, әсіресе оқытушылық құзыреттілігін арттыруға болады. Оқытушылық құзыреттілікке оқытуды жоспарлау, оқытуды жүзеге асыру және оқытуды бағалау кіреді.

3. Сабақты ілгерілету іс-шаралары сабақты оқуды түсіну, сабақты үйрену принциптері, оқу бағдарламасын түсіну және мазмұнды немесе тұжырымдаманы күшейту бойынша семинарлардан басталуы мүмкін.

Ең алдымен, сабақты оқытуды пайдалана отырып, оқу процесін оқытудың білім беру аспектілеріне бағытталған осы қоғамдық жұмыстың нәтижелеріне сүйене отырып, келесіні ұсынуға болады:

1. Осы бағдарламаны Қазақстан Республикасының басқа мектептерінде тарату

2. Осы үздіксіз қызмет көрсетуді жүзеге асыру.

3. Осы бағдарламаны жүзеге асыру кезінде оқытушылық қана емес, яғни кәсіби, әлеуметтік және жеке құзыреттілікке де назар аудару.

Талқылау

Көптеген зерттеулер дәстүрлі дәріске негізделген оқытумен салыстырғанда проблемаға бағытталған оқытудың жаратылыстану ғылымдарының бастауыш сыныптарындағы оқушылардың академиялық жетістіктеріне әсерін, оқушылардың оқу қабілетін дамытуға әсерін зерттеді. Мұндай зерттеулер әсіресе

оқытудың бастапқы кезеңдерінде сирек кездеседі. Сонымен қатар, «оқытуды үйрену» құзыреттілігін алдыңғы зерттеу оны нақты оқыту стратегиялары мен белсенді оқыту әдістерін енгізу арқылы оқыту процесінде дамыту мүмкіндігін анықтады. Осылайша, бұл зерттеу дәстүрлі оқытудан айырмашылығы, проблемаға бағытталған оқытудың оқушылардың оқу процесін қабылдауына, олардың оқуға деген ынтасына, әртүрлі жағдайларда оқу процесіне және оның оқыту стратегияларын қолдану әсеріне қалай ықпал ететініне бағытталған (Нельсон және т.б., 2019).

Сондай-ақ зерттеуге бағытталған оқыту оқушылардың оқу қабілетін жақсартуға ықпал еткенін және оның бұл дамуға әсері әдеттегі дәріске негізделген оқытуға қарағанда айтарлықтай жоғары екенін көрсетеді. Осы зерттеу негізінде проблемаға бағытталған оқыту оқушылардың оқу қабілетінің белсенді дамуына әкеледі (дәстүрлі оқытумен салыстырғанда) деген гипотеза расталды. Эксперименттік топтағы оқушылардың оқу қабілетінің жақсы дамуын оқушылардың зерттеу процесін жоспарлауға белсенді қатысуы, сондай-ақ олар қол жеткізуі керек оқу мақсаттары туралы ойлау және дәлелдеу нәтижесінде түсіндіруге болады. Проблемаға бағытталған оқыту сұрақтарға, сыни тұрғыдан ойлауға және мәселелерді шешуге оқушыларға бағытталған тәсіл екенін атап өту маңызды. Оқушылар сұрақ пен мәселені тұжырымдауға және оқығандары арасында байланыс орнатуға белсенді қатысады. Бұл оларға фактілерді есте сақтау және еске түсіру арқылы қол жеткізе алатыннан гөрі тереңірек түсінік алуға мүмкіндік береді және зерттеуге, оқуға деген құштарлықты дамыта алады. Сонымен қатар, оқушылардың оқу қабілеті оқу процесінде бұрынғы білімі мен өмірлік тәжірибесінен бастайтынын көрсетеді, бұл сұранысқа негізделген оқытудың негізін қалайтын проблемаға бағытталған оқытудың негізгі принципі. Проблемаға бағытталған оқытудың оң әсері негізінен олардың оқу процесін қабылдауымен және әртүрлі оқыту стратегияларын қолданумен анықталады. Бұл нәтижелер көбінесе оқушылардың оқуға деген қызығушылығына байланысты (Сиск және т.б., 2018).

Қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың оқу процесін басқару және реттеу қабілеті оқушылардың күнделікті өмірлік жағдайлар мен мәселелерді сәтті шешу үшін қажетті білім беру мақсаттары мен негізгі құзыреттіліктерінің иерархиясында жоғары орын алады. Оқушылардың мектепте және одан тыс жерлерде сапалы оқуы мен үлгерімін қамтамасыз етудегі орталық рөліне байланысты өзін-өзі реттейтін оқыту немесе оқу үшін оқу қабілеті білім берудегі негізгі құрылымдардың біріне айналды.

Түсіну және меңгеру дағдыларынан басқа, оқу дағдыларына үйрету жеке адамға әртүрлі мәнмәтіндік шеңберде оқу процесінде тиімділікті, икемділікті және өзін-өзі ұйымдастыруды дамытуға мүмкіндік беретін көзқарастарды, құндылықтар мен сенімдерді қамтиды. Осы ерекшеліктерге сүйене отырып, оны метакомпетенттілік деп анықтауға болады, өйткені ол басқа құзыреттерді алуға және қолдануға айтарлықтай әсер етеді. Еуропалық білім беру саясатының әрбір Еуропа азаматы дамытуы тиіс негізгі құзыреттердің бірі ретінде білім

беру құзыреттілігіне шоғырлануының себебі оқушыларды осы өзгерістерге дайындауға және оларды оқуға дайындауға бағытталған білім беру қызметін ынталандыратын жеделдетілген жаһандық өзгерістерге байланысты (Эстрада және т.б., 2019).

Оқушыларды оқытудың әртүрлі әдістері мен тәсілдерін қолдануға үйрету ресми білім берудің бірінші деңгейінен басталуы керек. Қазіргі педагогикалық әдебиеттерде бұл көзқарас көбінесе «метатану» терминін қолданумен бірге жүреді. Бұл ұғым өзінің ақыл-ой процестерін саналы түрде зерттейтін, сонымен бірге оқуын бейімдейтін және жетілдіретін тұлғаға қатысты. Оқыту дағдыларын оқытудың синонимі болып табылатын «метатану» терминін басқа авторлар одан әрі қолданады. Бұл термин арқылы олар оқу процесін түсінуді, оқушылардың оқу ерекшеліктері туралы хабардар болуын, мәнмәтінді қабылдауды және оқу тиімділігінің жоғары деңгейіне жету үшін мәнмәтіндік мазмұнды басқаруды білдіреді.

Бұл құзыреттілікті дамыту үшін оқушылар алдымен өздерінен не үшін оқитындарын және оқыған нәрселері оларға қалай көмектесе алатындығын сұрауы керек. Содан кейін оқытудың негізгі жағдайларын жасау үшін бірнеше ұйымдастырушылық алғышарттар қарастырылуы керек: жұмыс орны мен оқу материалдарын дайындау, мазмұнды талдау және қажетті уақытты жоспарлау. Одан кейін мақсат бойынша жұмысты жоспарлау, оқу және жазу, есте сақтау әдістерін қолдану және оқу нәтижелерін өлшеу қажет (Купер және т.б., 2018).

Бұл оқудың метатануын орнатудың негізгі алғышарттары. Яғни болжамдардың әрқайсысы балалардың белгілі бір оқу жағдайларында алатын метакогнитивті түсініктерімен бірге жүреді. Осы метакогнитивті идеялар жүзеге асырылғаннан кейін бір мазмұннан екіншісіне немесе бір жағдайдан екіншісіне ауысуды күтуге болады. Оқыту туралы метатанымды тиімді жеткізудің төрт типтік элементі бар: жаңа және ескі мақсаттарға ортақ білім, жаңа мақсатқа жету үшін қолдануға болатын дағдылар мен қабілеттер, оқу әдеттері және әдетте оқу процесіне көмектесетін оқушының сипаттамалары, мысалы, табандылық, құзыреттілік және оқудан ләззат алу. Әдетте балалар өздерінің оқу компоненттерін метакогнитивті деңгейде қарастыруды үйренбейді. Бұл түсінікке көбінесе олардың оқуға деген көзқарасы немесе жасырын теориялары кедергі келтіреді. Яғни балалардың тапсырмада сәтті жұмыс істеуіне кедергі келтіретін болжамдар, өйткені олар мазмұнды игере алмаймын деп санайды немесе мазмұнды оңай игере аламын деп санайды.

Оқу – білім беру процесінің негізі. Бұл кәсіби мансапты басқару қабілетіне қатты әсер етеді, сондықтан оны дамыту әр оқушыға қажет. Кейде бұл өмір бойы оқумен анықталады және метакогнитивті дағдыларды дамытуды қажет етеді. Оқушылар үшін білім беру жүйесінің пайдалылығы, егер оқушылар барған сайын күрделі арнайы білім алумен қатар, әртүрлі мазмұнды үйренуге тиімді көзқарас үшін қажетті жалпы дағдыларды дамытса, жоғары болар еді. Қазіргі нақты білім мен дағдылар тез ескіреді, сондықтан үнемі жаңартуды қажет етеді. Тиісті түрде дамыған оқыту дағдылары болмаса, жеке адамның әлеуметтік және экономикалық оқшаулану қаупі жоғары (Ли және т.б., 2020).

Жоғары білім беру саласындағы зерттеулер студенттердің жиі орынсыз оқу әдеттері мен оқуға деген көзқарастары бар екенін және олардың оқу стратегияларындағы мәселелерді өз бетінше анықтау үшін қажетті өзін-өзі бағалау және метакогнитивтік дағдылары жоқ екенін анықтады.

Сұранысқа негізделген оқыту арқылы «оқуға үйрену» қабілетін дамытудағы оң өзгеріс оның оқушыларды өмір бойы оқуға дайындаудағы маңызды рөлін көрсетеді. Оқушыларды проблемаға бағытталған оқытумен ұзағырақ таныстыру олардың іргелі ғылымдардағы оқу құзыреттілігін дамытуға одан да оң әсер етеді деп болжауға болады, өйткені статистикалық маңызды оң нәтижеге құзыреттілікті дамытудағы өзгеріске жету үшін үш айлық қысқа мерзім жеткілікті болды (Кусаинов және т.б., 2021).

Қорытынды

Бұл зерттеу проблемаға бағытталған оқыту қазіргі, қарқынды дамып келе жатқан әлемде өте маңызды болып табылатын шағын жинақты мектеп мұғалімдердің оқу дағдыларын дамытуға ықпал ететінін көрсетеді. Сондықтан оқушыларға бастауыш мектептегі әдеттегі сабақтарында ғылыми-зерттеу жұмыстарына қатысуға көптеген мүмкіндіктер беру қажеттілігі туындайды, өйткені өз бетінше орындалатын немесе басқарылатын эксперимент процестері оқушыларға тиісті оқу дағдыларын дамытуға және жаңа ақпарат алуға мүмкіндік береді. Зерттеу жұмыстарына қатысу бір уақытта зерттеу саласы туралы тұжырымдамалық түсінікті нығайтуға, зерттеу дағдыларын, жаңа дағдыларды игеруге және оқу процесін түсінуге бірегей мүмкіндік береді. Осылайша, бұл зерттеуде проблемаға бағытталған оқыту жаратылыстану ғылымдарын зерттеуге деген ынтаның артуына, оқу процесін қабылдаудың жақсаруына және оқыту стратегияларын тиімдірек пайдалануға, сондай-ақ бастауыш шағын жинақты мектептің үшінші-төртінші сынып оқушылары арасында әртүрлі оқу орталарын басқаруға әкелді.

Проблемаға бағытталған оқыту оқушылардың оқу құзыреттілігін дамытуға әсерін бағалау кезінде оқу құзыреттілігін дамыту оқушылар өздерінің оқу құзыреттілігіне, жаратылыстану сабақтарындағы оқу процесіндегі өзгерістерге қатысты өз бақылауларын сауалнама арқылы талданғанын ескеру қажет. Осы құзыреттіліктің дамуын зерттеуге бағытталған кейінгі зерттеу оқушылардың арнайы әзірленген жағдайларда құзыреттілікке ие болу үшін оқуды пайдалануын әрі қарай зерттеп, кеңірек үлгіні сынай алады. Зерттеу сонымен қатар орта мектептегі жаратылыстану сабақтарында осы құзыреттілікті дамыту мүмкіндіктері туралы түсінік береді.

Қазіргі уақытта жаңа оқу бағдарламасын енгізу процесінде тұрған Қазақстанның білім беру жүйесінде зерттеу тәсілі «жаратылыстану және әлеуметтік ғылымдар» деп аталатын пәнаралық мектеп пәнінің ажырамас бөлігі және негізгі тұжырымдамаларының бірі болып табылады. Сонымен қатар, зерттеу проблемаға бағытталған оқытуды оқушылар үшін кең ауқымды артықшылықтарына байланысты оқытудың бірінші кезеңінде жаратылыстану сабақтарында енгізу керек екенін дәлелдейді. Бұл тұрғыда проблемаға

бағытталған оқытуды енгізу оқушыларға мұқият жоспарланған ғылыми-зерттеу қызметі арқылы оны сапалы ұйымдастыруға және енгізуге мүмкіндік беретін, олардың ғылыми сауаттылығын ғана емес, сонымен бірге оқу бастамасы және өзін-өзі оқыту, оқу мазмұнын талдау және синтездеу қабілеті, оқу кезінде уақытты жоспарлау және басқару қабілеті және ақпаратты басқару дағдылары сияқты жалпы құзыреттер дамытуға мүмкіндік беретін мұғалімдердің тиісті құзыреттерін қажет ететінін атап өту маңызды. Оларға, мысалы, проблемаға бағытталған оқытуды қолдануға мотивация мен дайындық, шынайы ғылыми зерттеулерді білу, оларды жүзеге асыру дағдылары және оларды оқу процесінде қолдануға қатысты оң сенімдер жатады. Бұл бастауыш жаратылыстану сабағы кезінде тұжырымдаманы түсінуге мүмкіндік беретін жақсы жоспарланған кесте сабақтары арқылы мұғалімнің тиісті басшылығын қажет етеді. Демек, осы салада мұғалімдердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру қажет, өйткені алдыңғы зерттеулер мұғалімдерге көбінесе нақты анықталған оқыту стратегиялары жетіспейтінін, яғни ең маңызды мақсаттардың біріне қол жеткізе алмайтындығын көрсетеді. Академиялық құзыреттілік және мұғалімдердің оқытуға деген сенімі олардың сыныптағы құзыреттіліктерді оқыту үшін оқытуды дамытуды қалай жүзеге асыратынына әсер етеді.

Бұл білім беру қызметтері бағдарламасы оқытуды жоспарлауды, оқытуды жүзеге асыруды және оқытуды бағалауды қамтитын шағын жинақты мектеп мұғалімдердің педагогикалық құзыреттілігін арттыруға бағытталған.

Аталмыш мақала ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің 2023–2025 жж. жүзеге асырылатын АР19678668 «Discord цифрлық платформасы базасында ауылдық шағын жинақты мектеп мұғалімдерін қашықтан кәсіби оқытудың интерактивті (интербелсенді) бағдарламасын әзірлеу» гранттық қаржыландыру аясында дайындалды.

ӘДЕБИЕТТЕР

Абыканова Б., Билялова Ж., Махатова В., Идрисов С., Нұғыманова С. (2016). Табысты оқу үшін оқушылардың шығармашылық белсенділігін арттырудың психологиялық-педагогикалық шарттары. Халықаралық экологиялық және ғылыми білім журналы, — 11(10), — 3333–3343.

Бенита Ф., Вирупакша Д., Вильгельм Э. (2021). STEM білімінде деректерге негізделген ойлауды енгізу үшін интеллектуалды оқыту экожүйесін жобалау. Интеллектуалды оқыту ортасы. — 8, — № 11.

Берте Д.З., Махамид Ф.А., Аффон Б. (2021). Интернетке тәуелділік және университет студенттері арасында қабылданған өзіндік тиімділік. Халықаралық психикалық денсаулық және тәуелділік журналы, — 2021. — 19 (1), — 162–176.

Балчи С., Уйсал Г., (2018). Түркиядағы жасөспірімдердің интернетке тәуелділігіне қарсы күрес бойынша мектеп бағдарламасын бағалау. Тәуелділік мейірбике журналы, — 29(4), — 43–49.

Ли Ю., Ван К., Сяо Ю., Фрейд Дж.Э., Найт С.Б. (2020). STEM білім берудегі зерттеулер мен беталыстар: мемлекет қаржыландыратын жобаларды жүйелі талдау. STEM-білім берудің халықаралық журналы, — 2020. — 7, — 1–17.

Нельсон К.Л., Нельсон К.К., Макданиэль Дж.Р., Такетт С. (2019). STEM мамандануы: сәтсіздік қорқынышы, алдамшы құбылыс және өзін-өзі тиімділік сияқты факторлар шешім қабылдауға қалай әсер етеді. Ұлттық әлеуметтік ғылымдар журналы, — 2019. — 52(1), — 79–82.

Сиск В.Ф., Бургойн А.П., Санб Дж., Батлер Дж.Л., Макнамара Б.Н. (2018). Академиялық

жетістіктер үшін өсуге деген көзқарас қандай дәрежеде және қандай жағдайда маңызды? Екі орта-талдау. Психологиялық ғылым, — 2018. — 29(4), — 549–571.

Пелин М.Э.Т.Э., Субаси М. (2020). Академиялық жеңу, максаттарға жету тәсілі және жаратылыстану сабақтарында ұят пен ұялудан қорқу арасындағы байланыс. Ғылым, қоршаған орта және денсаулық саласындағы білім журналы, — 2020. — 7(1), — 15–25.

Крафт М.А.(2020) Білім беру іс-шараларының әсер ету ауқымын түсіндіру. Білім беру саласындағы зерттеуші, — 2020. — 49(4), — 241–253.

Купер К.М., Даунинг В.Р., Браунелл С.Е. (2018). Белсенді оқыту әдістерінің студенттердің көп оқитын колледждің жаратылыстану аудиторияларындағы алаңдаушылығына әсері. STEM-білім берудің халықаралық журналы, — 2018. — 5(1), — 1–18.

Қусаинов Г.М., Игибаева А.Қ., Шалғынбаева Қ.Қ. (2021). Орта білім мазмұнын жаңарту шеңберінде шағын жинақты мектептегі жұмысты ұйымдастыру: практикалық нұсқаулық: Оқу-әдістемелік құрал. – Алматы: Эпиграф баспасы, — 2021. — 180 б.

Кнекта Э., Раньон С., Эдди С. (2019). Бір өлшем барлығына сәйкес келмейді: зерттеуде сауалнамаларды пайдалану кезінде сенімді деректерді жинау үшін факторлық талдауды пайдалану. Химия, биология, қоршаған орта, жаратылыстану ғылымдары бойынша білім, — 18(rm1), — 1–17.

Финк А., Кэхилл М.Дж., Макданиэль М.А., Хоффман А., Фрей Р.Ф.(2018) Өсуге негізделген араласу арқылы жалпы химия бойынша оқу үлгерімін арттыру: аз ұсынылған азшылықтарға селективті әсер ету. Химиялық білім беру саласындағы зерттеулер мен тәжірибелер, — 2018. — 19(3), — 783–806.

Эстрада М., Мацуи Дж. (2019). Биолог ғалымдарға арналған бағдарламаның бойлық зерттеуі: студенттердің интеграциясын қолдау және ғылыми мансапты жалғастыру ниеті. Араласуларды түсіну, — 2019. — 10(1), — № 9884.

REFERENCES

Abykanova B., Bilyalova Z., Makhatova V., Idrissof S., Nugumanova S. (2016). Psychological and pedagogic conditions of activating creative activity in students for successful learning. *International Journal of Environmental and Science Education*, — 2016. — 11(10), — 3333–3343. (in Kaz)

Benita F., Virupaksha D., Wilhelm E. A (2021). smart learning ecosystem design for delivering data-driven thinking in STEM education. 2021. *Smart Learning Environments*. 8, article number 11. (in Kaz)

Berte D.Z., Mahamid F.A., Affouneh S. (2021). Internet addiction and perceived self-efficacy among university students. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 2021. 19(1), 162–176. (in Kaz)

Balci S., Uysal G. (2018). Evaluation of a school-based program for Internet addiction of adolescents in Turkey. *Journal of Addictions Nursing*, — 2018. — 29(4), — 43–49. (in Kaz)

Li Y., Wang K., Xiao Y., Froyd J.E., Nite S.B. (2020). Research and trends in STEM education: A systematic analysis of publicly funded projects. *International Journal of STEM Education*, — 7, — 2020. — 1–17. (in Kaz)

Nelson K.L., Nelson K.K., McDaniel J.R., Tackett S. (2019). Majoring in STEM: How the factors of fear of failure, impostor phenomenon, and self-efficacy impact decision-making. *National Social Science Journal*, — 2019. — 52(1), — 79–82. (in Kaz)

Sisk V.F., Burgoyne A.P., Sun J., Butler J.L., Macnamara B.N. (2018). To what extent and under which circumstances are growth mind-sets important to academic achievement? Two meta-analyses. *Psychological Science*, — 2018. — 29(4), — 549–571. (in Kaz)

Pelin M.E.T.E., Subasi M. (2020). The relationship between academic coping, approach achievement goals and the fear of shame and embarrassment in science class. *Journal of Education in Science Environment and Health*, — 2020. — 7(1), — 15–25. (in Kaz)

Kraft M.A. (2020). Interpreting effect sizes of education interventions. *Educational Researcher*, — 2020. — 49(4), — 241–253.

Cooper K.M., Downing V.R., Brownell, S.E. (2018). The influence of active learning practices

on student anxiety in large-enrollment college science classrooms. *International Journal of STEM Education*, — 2018. — 5(1), — 1–18. (in Kaz)

Kussainov G.M., Igibaeva A.K., Shalgynbayeva K.K. (2021). Organization of work in an ungraded school as part of updating the content of secondary education: A practical guide: Educational method. allowance. - Almaty: Epigraph Publishing House, — 2021. — 184 p. (in Kaz)

Knekta E., Runyon C., Eddy S. (2019). One size doesn't fit all: Using factor analysis to gather validity evidence when using surveys in your research. *CBE-Life Sciences Education*, — 2019. — 18(rm1), — 1–17. (in Kaz)

Fink A., Cahill M.J., McDaniel M.A., Hoffman A., Frey R.F. (2018). Improving general chemistry performance through a growth mindset intervention: Selective effects on underrepresented minorities. *Chemistry Education Research and Practice*, — 2018. — 19(3), — 783–806. (in Kaz)

Estrada M., Matsui J.A (2019). Longitudinal study of the biology scholars' program: Maintaining student integration and intention to persist in science career pathways. *Understanding Interventions*, — 2019. — 10(1), — № 9884. (in Kaz)

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

Б.Т. Абыканова, У.Т. Туленова, Ж.К. Салыкбаева, Али Чорух, А.А. Таугенбаева ШАҒЫН ЖИНАҚТЫ МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ КӘСІБИЛІГІН ДАМУ ТУРАСЫ ШАРТЫ РЕТІНДЕ ПӘНДІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ АРТТЫРУ.....	7
А. Әбілқасымов, Н. Жапашов, Н. Жұмабай, Е. Сандыбаев STEM ЖӘНЕ STEM ЕМЕС ПӘНДЕР МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ОҚУ ПРОЦЕСІНДЕ LESSON STUDY КӘСІБИ ДАМУ БАҒДАРЛАМАСЫН ҚОЛДАНУЫ.....	22
Р.У. Альменаева, Н.Д. Андреева, Р.Х. Курманбаев, Б.А. Досжанов БОЛАШАҚ БИОЛОГИЯ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН МОБИЛЬДІ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ НЕГІЗІНДЕ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЭКСПЕРИМЕНТТІК НӘТИЖЕЛЕРІ.....	33
Б. Анас, М. Скаков, Ш. Раманкулов, С. Есер «НАНОТЕХНОЛОГИЯ ЖӘНЕ НАНОМАТЕРИАЛДАР» ПӘНІНІҢ ОҚУ МАЗМҰНЫН ҚҰРУДЫҢ ҚАҒИДАЛАРЫ МЕН ОҚЫТУДЫҢ КЕЗЕҢДЕРІ.....	47
С.К. Асылбекова, А.Х. Давлетова, Г.Ф. Нурбекова, Ж.А. Беккожина, О.А. Айгунова ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МОНИТОРИНГ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ БІР БӨЛІГІ РЕТІНДЕ КӘСІПТІК БАҒДАР БЕРУ ЖҰМЫСЫ.....	58
Г.Ә. Әбенова ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДА НЕОЛОГИЗМДЕРДІ ОҚЫТУ.....	72
Ж.А. Байбағшаева, К.Т. Жанұзақова ЖОО-ДА ОРАЗБЕК СӘРСЕНБАЕВ ПРОЗАСЫН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРМЕН ОҚЫТУ.....	85
А.К. Бақажанова, А.Е. Сағимбаева, Р.А. Шоқанов БОЛАШАҚ ХИМИЯ МҰҒАЛІМДЕРІ ҮШІН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЦИФРЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП ОҚЫТУДЫ ЖЕТІЛДІРУ.....	95
К.Г. Балгинбаева, Д. Муса ҚҰРАЛДЫ-ӘДІСТЕМЕЛІК ПЛАТФОРМА АРҚЫЛЫ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ КӘСІБИ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ ТУРАСЫ НЕГІЗГІ АСПЕКТІЛЕРІ.....	109
А.И. Булшекбаева, М.К. Сураншиева, З. Бейсембаева, Ж.Ж. Асанханова ПӘНАРАЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯ НЕГІЗІНДЕ БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭМОЦИОНАЛДЫ ОҚЫТУ (SEL) ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	123
А.Х. Давлетова, А.Т. Назарова, А.Х. Касымов, Ж.Қ. Жалғасбекова, Р.Н. Шадиев ОҚЫТУДЫ САРАЛАУ ҮШІН ЦИФРЛЫҚ ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕШЕНДІ ПАЙДАЛАНУ ӘДІСТЕМЕСІ.....	134
Р.А. Ельгинова, Ж.К. Нурбекова, К.М. Мухамедиева, Г.Ш. Нургазинова, Ж.Б. Копеев ТОЛЫҚТЫРЫЛҒАН ШЫНАЙЫЛЫҚҚА ИНФОРМАТИКА МҰҒАЛІМІН ДАЯРЛАУДЫҢ МАЗМҰНЫ.....	149
Ш. Жанысбекова, Г. Сырлыбаева ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ КЕЗІНДЕ ПРАГМАТИКАЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ДАМУ ОҚУШЫЛАРДА ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІСТЕМЕЛЕРІН ЗЕРДЕЛЕУ.....	162
Ж.Е. Зулыхар, А.Р. Серікбаева, Г.Ф. Нурбекова, Қ.У. Кариева, I.M. Sirojiddinova ЖЕЛЛІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ОҚЫТУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ.....	178
Б.З. Кенжегулов, Ж. Сайдолқызы, Р.Қ. Аманғалиева, Д.А. Ахметбай, Р. Schmidt ОРТА МЕКТЕП БАҒДАРЛАМАСЫНДАҒЫ КҮРДЕЛІ ТРИГОНОМЕТРИЯЛЫҚ ТЕНДЕУЛЕРДІ ЖАСАНДЫ ЖОЛДАРМЕН ШЕШУ ӘДІСТЕРІ.....	194
Г.Р. Кошанова, Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.Т. Урбисина, А.С. Омуралиев ВИРТУАЛДЫ КОНСТРУКТОР ЖӘНЕ STEM-ТЕХНОЛОГИЯСЫ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ.....	212
А.А. Куралбаева, Г. Пилтен, Г.Н., Диханбаева, А.Ш. Жүнісова БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ОҚУ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТАРЫ МЕН ӘДЕТТЕРІН БАҒАЛАУ: ҚАЗАҚСТАН МЫСАЛЫНДА.....	231

Р. Салықов, М. Скаков, И. Усембаева, Ш. Раманкулов, А. Чорух ОҚЫТУДАҒЫ ПӘНАРАЛЫҚ STEAM ТЕХНОЛОГИЯСЫ: «ЭЛЕКТР ЖӘНЕ МАГНЕТИЗМ» БӨЛІМІН ОҚЫТУДЫҢ ФОРМАЛАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІ.....	241
А.Ы. Сафарғалиева ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУЫ: НЕГІЗГІ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР.....	253
А. Сейтмуратов, А. Нұрғалиева, С. Меңліхожаева, Д. Жарылғапова, М. Парменова, Р.Ж. Мрзабаева, А.Б. Сакулова МАТЕМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІН КӘСІБИ ДАЯРЛАУ МАҚСАТЫНДА МАТЕМАТИКАЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМДАРДЫ ОҚЫТУДЫҢ БОЛЖАМДЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІК МОДЕЛІ.....	269
М.К. Скаков, Т.Н. Далабаев, А. Чорух, М.М. Нуризинова БОЛАШАҚ ФИЗИКА МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУШІЛІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ.....	283
Б. Тасұов, Н.А. Нигетбаева ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕ ЭЛЕКТРОНДЫ ОҚУЛЫҚТЫҢ ТИІМДІЛІГІ ЖӘНЕ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	295
А.А. Таутенбаева, Г.М. Қусанов, Г.Турмуханова, Э. Куриэль-Марин, Б.Т. Абыканова ЗИЯТКЕРЛІК БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕР МЕН ВЕБ-ҚАУЫМДАСТЫҚТАР.....	306
А.Т. Тулебаева, М.К. Айтимов, Ш.М. Майгелдиева, Н. Йылдыз СЫР ӨҢІРІ АҚЫНДАРЫ ПОЭЗИЯСЫНДАҒЫ ФИЛОСОФИЯЛЫҚ-ДИДАКТИКАЛЫҚ САРЫНДАР МЕН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КӨЗҚАРАСТАР (Жүсіп Ешаниязұлы шығармалары негізінде).....	324
Д.А. Шрымбай, Э.Т. Адылбекова, Х.И. Бұлбұл БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ КӘСІБИ ДАЙЫНДЫҒЫН ЖАППАЙ АШЫҚ ОНЛАЙН КУРС АРҚЫЛЫ ЖЕТІЛДІРУ МҰМКІНДІКТЕРІ.....	337

ЭКОНОМИКА

Б.Х. Айдосова, А.А. Макенова, А.Ж. Бухарбаева, Е.Ж. Ыдырыс, Н.С. Қусаева МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ҚАРЖЫСЫНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	349
Р.К. Арзикулова, Ж.А. Қуатбеков, С.Қ. Темірхан, Ш.И. Алимкулова, Ч. Нұрғалиева «ҚАЗМҰНАЙГАЗ» ІРО-НЫҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ НАРЫҚҚА ӘСЕРІ.....	366
А.Д. Асанова, Л.Ж. Аширбекова ҚР ЖЕРГІЛІКТІ ӨЗІН-ӨЗІ БАСҚАРУ ОРГАНДАРЫНЫҢ ЖҰМЫСЫНДАҒЫ АШЫҚТЫҚ	380
Ж.А. Бабажанова, А.А. Тапалова, А.Т. Мелекова, Н.А. Ибадильдин, Г.С. Мукина ӨМІР СҮРУ ДЕҢГЕЙІМЕН САПАЛЫ ӨМІР СҮРУ ДЕҢГЕЙІ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУДЫҢ НЕГІЗГІ САНАТТАРЫ.....	390
А.Ә. Бодықова, Ж.Ш. Қыдырова, А.С. Шайнуров, А.Б. Алибекова, Э.Т. Темирбекова ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІНДЕГІ ЖОҒАРЫ БІЛІМГЕ АРНАЛҒАН МЕМЛЕКЕТТІК ШЫҒЫНДАР.....	408
А.К. Бакпаева, Г.А. Оспанова, Ж.К. Басшиева, К.Н. Тастанбекова, М.Н. Нұрғабылов, А.А. Нұрғалиева ЖАҢАҢДАНУДЫҢ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ НАРЫҚТАРЫНА ЖӘНЕ ОНЫМЕН БАЙЛАНЫСТЫ САУДА ҚАТЫНАСТАРЫНА ӘСЕРІ.....	420
Э.С. Балапанова, А.К. Джусибалиева, З.У. Джубалиева, А.К. Адельбаева, С. Дырқа АГРАРЛЫҚ ЭКСПОРТТЫҚ НАРЫҚТАРДЫ ДАМУЫ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	432
Б.М. Жұрынов ӨНЕРКӘСІП САЛАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ІРІ ҰЛТТЫҚ ХОЛДИНГТЕРІН БАСҚАРУДА ЖОБАЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ ҚҰРАЛДАРЫН ҚОЛДАНУ.....	445
Ж.С. Булхаирова, А.Б. Темирова, Ш.Ж. Сейітжағыпарова, Ш.А. Капанова ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢДЕ ҚАЗАҚСТАННЫҢ АУЫЛДЫҚ АУМАҚТАРЫН ОРНЫҚТЫ ДАМУЫ.....	469

Н.А. Гумар, Г.А. Саймагамбетова, Ш.Е. Шалбаева, Т.К. Жолдасбаева, Л.А. Попп ӨНІРЛІК ЭКОНОМИКАНЫҢ БӘСЕКЕЛЕСТІК АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫН БАҒАЛАУ ӘДІСТЕМЕЛЕРІН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ.....	482
З.О. Иманбаева, М.А. Токтарова, М.Ш. Күшенова, Р.К. Айтманбетова, Гиорги Абуселидзе АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ СЕКТОРЫНДА БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....	498
А.Т. Исаева, Д.О. Онолтаев, М.Н. Нургабылов, Н.Н. Чуприна, М.Т. Баетова ҚАЗІРГІ ЭКОНОМИКАДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ РӨЛІ.....	513
Ғ.Е. Керімбек, А.Ж. Машаева, А.Ш. Алимбетов, Г.К. Мусаева, Г.А. Куаналиева ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТРАНЗИТТІК-КӨЛІК САЛАСЫНЫҢ ДАМУ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	528
А.П. Коваль, А.Б. Бекмагамбетов, Л.М. Шаяхметова, Ш.Т. Айтимова АҚШ ПЕН КАНАДА МЫСАЛЫН ҚОЛДАНА ОТЫРЫП, ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕГІ ӨНДІРІСТІК ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛДЕРІНІҢ ЖІКТЕЛУІНЕ САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ.....	542
А.Т. Көкенова, А.Р. Шалбаева, И.Ю. Хан, К.К. Байгабулова, А.О.Демеубаева ТҰРАҚТЫ ДАМУ ЖАҒДАЙЫНДА АӨК ДАМУЫН БАСҚАРУДЫҢ ӨНІРЛІК СТРАТЕГИЯЛАРЫН ЗЕРТТЕУ.....	558
М.А. Меккин, Т.С. Куракбаева, С.К. Серикбаев, Ж.К. Кайрлиева, Б.С. Құлбай ПОСТКЕҢЕСТІК ЕЛДЕРДЕГІ СЫРТҚЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУ.....	573
Е.Т. Мендіқұл, К.А. Утегенова, Н.Қ. Шекен, Д.А. Бекешева, А.Ж. Машаева ҚАЗАҚСТАННЫҢ КҮРІШ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНІРІНДЕ ЛОГИСТИКА ЖҮЙЕСІН ҚҰРУ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ САУДАНЫ ДАМУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ.....	588
Б.Б. Мубарақова, Д.С. Уразалимова, А.Ж. Мусина, Ж. Байшукурова, Р.С. Якудина ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУ ТҰРАҚТЫ ҚР ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ ДЕҢГЕЙІН ЖОҒАРЫЛАТУДЫҢ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ.....	603
Г.Б. Нұрлихина, М.А. Мұкин, С.К. Сәрикбаев, Б.С. Құлбай, С.Т. Исағалиев ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙ АРАСЫНДАҒЫ КҮП ЖАҚТЫ ЫНТИМАҚТАСТЫҚТЫҢ ЖАҒДАЙЫ МЕН БҮЛАШАҒЫ.....	618
К.Б. Сатымбекова, М.У. Даурбаева, В.М. Карибов, А.Т. Райымбекова, Б.Ж. Корпалиева, И. Узун, А.А. Куралбаев КОМПАНИЯДА АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ЖӨНІНДЕГІ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ОНЫ ТАЛДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ.....	636
А. Серікқызы, Ә.С. Бақтымбет, С.С. Бақтымбет ЕЛДІҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ШАРТТАРЫНДА АДАМИ КАПИТАЛДЫҢ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ.....	650
К.Н. Тастанбекова, А.М. Сапарбаева, С.А. Файзуллина, А.Е. Сарсенова, А.Т. Исаева, Хафез Абдо ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ИНФЛЯЦИЯЛЫҚ ПРОЦЕСТІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЛДАРЫ.....	665
З.М. Турсынқұлова, Л.А. Омарбақиев, А.Ж. Түлеева, А.У. Абишова САЛЫҚ САЯСАТЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНЫҢ ӨМІР СҰРУ ДЕҢГЕЙІН АРТТЫРУҒА ӘСЕРІ.....	680
Н.А. Урузбаева, Ж.А. Бекмурзаева, Раб Наваз Лодхи МАҒЫСТАУ ОБЛЫСЫНЫҢ АЙМАҚТЫҚ ТУРИСТІК ӨНІМІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ТӘСІЛ.....	693
Л.М. Сембиева, Н. Шмиголь, Ж.А. Шанайбаева, Г.К. Бекбусинова, Ә.Ж. Исмаилова СЫРТҚЫ МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ ОРГАНДАРЫНЫҢ САРАПТАМАЛЫҚ-ТАЛДАМАЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН РЕФОРМАЛАУДЫҢ ЖЕКЕЛЕГЕН АСПЕКТІЛЕРІ.....	709

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Б.Т. Абыканова, У.Т. Туленова, Ж.К. Салыкбаева, Али Чорух, А.А. Таутенбаева ПОВЫШЕНИЕ ПРЕДМЕТНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ КАК УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛИЗМА ПЕДАГОГОВ МАЛОКОМПЛЕКТНЫХ ШКОЛ.....	7
А. Абилкасымова, Н. Жапашов, Н. Жумабай, Е. Сандыбаев ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОГРАММЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ LESSON STUDY УЧИТЕЛЯМИ, ПРЕПОДАЮЩИМИ И НЕ ПРЕПОДАЮЩИМИ STEM.....	22
Р.У. Альменаева, Н.Д. Андреева, Р.Х. Курманбаев, Б.А. Досжанов ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ БИОЛОГИИ НА ОСНОВЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МОБИЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	33
Б. Анас, М. Скаков, Ш. Раманкулов, С. Есер ПРИНЦИПЫ ПОСТРОЕНИЯ УЧЕБНОГО СОДЕРЖАНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ «НАНОТЕХНОЛОГИИ И НАНОМАТЕРИАЛЫ» И ЭТАПЫ ОБУЧЕНИЯ.....	47
С.К. Асылбекова, А.Х. Давлетова, Г.Ф. Нурбекова, Ж.А. Беккожина, О.А. Айгунова ПРОФИОРИЕНТАЦИОННАЯ РАБОТА КАК ЧАСТЬ ТЕХНОЛОГИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МОНИТОРИНГА.....	58
Г.А. Абенова ПРЕПОДАВАНИЕ НЕОЛОГИЗМОВ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ.....	72
Ж.А. Байбатшаева, К.Т. Жанузакова ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ К ПРЕПОДАВАНИЮ ПРОЗЫ ОРАЗБЕКА САРСЕНБАЕВА В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ.....	85
А.К. Бакажанова, А.Е. Сагимбаева, Р.А. Шоқанов СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ХИМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: КОМПЛЕКСНАЯ ИНТЕГРАЦИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ЦИФРОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ХИМИИ.....	95
Г.О. Беркинбаева, Ж.Б. Чилдибаев ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ГЕОГРАФИЧЕСКОЙ ОСОБЕННОСТИ ИЛЕ-АЛАТАУСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПАРКА.....	109
К.Г. Балгинбаева, Д. Муса РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ НАВЫКОВ УЧИТЕЛЕЙ ЧЕРЕЗ ИНСТРУМЕНТАЛЬНО- МЕТОДИЧЕСКУЮ ПЛАТФОРМУ: КЛЮЧЕВЫЕ АСПЕКТЫ.....	123
А.Х. Давлетова, А.Т. Назарова, А.Х. Касымова, Ж.К. Жалгасбекова, Р.Н. Шадиев МЕТОДИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВОГО УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА ПРИ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ ОБУЧЕНИЯ.....	134
Р.А. Ельгинова, Ж.К. Нурбекова, К.М. Мухамедиева, Г.Ш. Нургазинова, Ж.Б. Копеев СОДЕРЖАНИЕ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ ИНФОРМАТИКИ ПО ДОПОЛНЕННОЙ РЕАЛЬНОСТИ.....	149
Ш. Жанысбекова, Г.Сырлыбаева РАЗВИТИЕ ПРАГМАТИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА: ИЗУЧЕНИЕ ЭФФЕКТИВНЫХ МЕТОДИК ФОРМИРОВАНИЯ У УЧАЩИХСЯ.....	162
Ж.Е. Зулпыхар, А.Р. Серикбаева, Г.Ф. Нурбекова, К.У. Кариева, И.М. Сирожидинова СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ОБУЧЕНИЯ СЕТЕВЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	178
Б.З. Кенжегулов, Ж. Сайдолкызы, Р.Қ. Амангалиева, Д.А. Ахметбай, Р. Schmidt МЕТОДЫ РЕШЕНИЯ СЛОЖНЫХ ТРИГОНОМЕТРИЧЕСКИХ УРАВНЕНИЙ ИСКУССТВЕННЫМИ ПУТЯМИ В ПРОГРАММЕ СРЕДНЕЙ ШКОЛЫ.....	194

Г.Р. Кошанова, Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.Т. Урбисина, А.С. Омуралиев ВИРТУАЛЬНЫЙ КОНСТРУКТОР И СТЕМ-ТЕХНОЛОГИЯ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ.....	212
А.А. Куралбаева, Г. Пилтен, Г.Н., Диханбаева, А.Ш. Жүнісова ОЦЕНКА ЧИТАТЕЛЬСКИХ ИНТЕРЕСОВ И ПРИВЫЧЕК БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ: НА ПРИМЕРЕ КАЗАХСТАНА.....	231
Р. Салыков, М. Скаков, И. Усембаева, Ш. Раманкулов, А. Чорух МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ТЕХНОЛОГИЯ STEAM В ОБУЧЕНИИ: ФОРМЫ И МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ РАЗДЕЛА «ЭЛЕКТРИЧЕСТВО И МАГНЕТИЗМ».....	241
А.Ы. Сафаргалиева РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: БАЗОВЫЕ НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ.....	253
А. Сейтмуратов, А. Нургалиева, С. Менлихожаева, Д. Жарылгапова, М. Парменова, Р.Ж. Мрзабаева, А.Б. Сакулова МОДЕЛЬ ПРОГНОЗИРОВАННОЙ КОМПЕТЕНЦИИ МАТЕМАТИЧЕСКИХ СТРУКТУР ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ МАТЕМАТИКИ.....	269
М.К. Скаков, Т.Н. Далабаев, А. Чорух, М.М. Нуризинова МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИКИ.....	283
Б. Тасуов, Н.А. Ниегбаева ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ОСОБЕННОСТИ ЭЛЕКТРОННОГО УЧЕБНИКА В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ.....	295
А.А.Таутенбаева, Г.М. Кусайнов, Г.Б. Турмуханова, Ясмина Войводич, Б.Т. Абыканова СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ И ВЕБ-СООБЩЕСТВА В ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЕ.....	306
А.Т. Тулебаева, М.К. Айтимов, Ш.М. Майгелдиева, Н. Ыылдыз ФИЛОСОФСКО-ДИДАКТИЧЕСКИЕ МОТИВЫ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ В ТВОРЧЕСТВЕ ПОЭТОВ ЗЕМЛИ СЫРА (НА МАТЕРИАЛЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ЖУСИПА ЕШНИЯЗУЛЫ).....	324
Д.А. Шрымбай, Э.Т. Адылбекова, Х.И. Бюльбюль ВОЗМОЖНОСТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ЧЕРЕЗ МАССОВЫЙ ОТКРЫТЫЙ ОНЛАЙН-КУРС.....	337

ЭКОНОМИКА

Б.Х. Айдосова, А.А. Макенова, А.Ж. Бухарбаева, Е.Ж. Ыдырыс, Н.С. Кусаева ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОВЕДЕНЧЕСКИХ ФИНАНСОВ.....	349
Р.К. Арзикулова, Ж.А. Куатбеков, С.К. Темирхан, Ш.И. Алимкулова, Ч. Нургалиева ВЛИЯНИЕ ИРО «КАЗМУНАЙГАЗ» НА РЫНОК КАЗАХСТАНА.....	366
А.Д. Асанова, Л.Ж. Аширбекова ТРАНСПАРЕНТНОСТЬ И ОТКРЫТОСТЬ В РАБОТЕ ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ РК.....	380
Ж.А. Бабажанова, А.А. Тапалова, А.Т. Мелекова, Н.А. Ибадильдин, Г.С. Мукина ПРОБЛЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА И УРОВНЯ ЖИЗНИ НАРОДА – ПРИОРИТЕТНЫЙ ФАКТОР НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	390
А.А. Бодыкова, Ж.Ш. Кыдырова, А.С. Шайнуров, А.Б. Алибекова, Э.Т. Темирбекова ГОСУДАРСТВЕННЫЕ РАСХОДЫ НА ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	408
А.К. Бакпаева, Г.А. Оспанова, Ж.К. Басшиева, К.Н. Тастанбекова, М.Н. Нургабылов, А.А. Нургалиева ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЕ РЫНКИ И СВЯЗАННЫЕ С НИМИ ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ.....	420

Э.С. Балапанова, А.К. Джусибалиева, З.У. Джубалиева, А.К. Адельбаева, С. Дырка ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АГРАРНЫХ ЭКСПОРТНЫХ РЫНКОВ.....	432
Б.М. Журынов, ПРИМЕНЕНИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТА В УПРАВЛЕНИИ КРУПНЫХ НАЦИОНАЛЬНЫХ ХОЛДИНГОВ КАЗАХСТАНА В СФЕРЕ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	445
Ж.С. Булхайрова, А.Б. Темирова, Ш.Ж. Сейтжагипарова, Ш.А. Капанова УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ КАЗАХСТАНА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ.....	469
Н.А. Гумар, Г.А. Саймагамбетова, Ш.Е. Шалбаева, Т.К. Жолдасбаева, Л.А. Попп СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МЕТОДИК ОЦЕНКИ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	482
З.О. Иманбаева, М.А. Токтарова, М.Ш. Кушенова, Р.К. Айтманбетова, Абуселидзе Гиорги ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ ТЕХНОЛОГИИ БЛОКЧЕЙН В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОМ СЕКТОРЕ.....	498
А.Т. Исаева, Д.О. Онолгаев, М.Н. Нургабылов, Н.Н. Чуприна, М.Т. Баева РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	513
Г.Е. Керимбек, А.Ж. Машаева, А.Ш. Алимбетов, Г.К. Мусаева, Г.А. Куаналиева СОСТОЯНИЕ РАЗВИТИЯ И ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ТРАНЗИТНО-ТРАНСПОРТНОЙ ОТРАСЛИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	528
А.П. Коваль, А.Б. Бекмагамбетов, Л.М. Шаяхметова, Ш.Т. Айтимова СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ КЛАССИФИКАЦИИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ И СТРАХОВЫХ РИСКОВ В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ПРИМЕРЕ США И КАНАДЫ.....	542
А.Т. Кокенова, А.Р. Шалбаева, И.Ю. Хан, К.К. Байгабулова, А.О. Демубаева ИССЛЕДОВАНИЕ РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ АПК В УСЛОВИЯХ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ.....	558
М.А. Мекин, Т.С. Куракбаева, С.К. Серикбаев, Ж.К. Кайрлиева, Б.С. Кулбай СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ПОСТСОВЕТСКИХ СТРАНАХ (НА ПРИМЕРЕ КАЗАХСТАНА).....	573
Е.Т. Мендикул, К.А. Утегенова, Н.К. Шекен, Д.А. Бекешева, А.Ж. Машаева СОЗДАНИЕ СИСТЕМЫ ЛОГИСТИКИ В РИСОВОДЧЕСКОМ РЕГИОНЕ КАЗАХСТАНА КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ.....	588
Б.Б. Мубаракова, Д.С. Уразалимова, А.Ж. Мусина, Ж. Байшукурова, Р.С. Якудина РАЗВИТИЕ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ЗАНЯТОСТИ РК.....	603
Г.Б. Нурлихина, М.А. Мекин, С.К. Серикбаев, Б.С. Кулбай, С.Т. Исағалиев СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ МНОГОСТОРОННЕГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА КАЗАХСТАНА И РОССИИ.....	618
К.Б. Сатымбекова, М.У. Даурбаева, В.М. Карибов, А.Т. Райымбекова, Б.Ж. Корпалиева, И. Узун, А.А. Куралбаев СТРУКТУРА ОТЧЕТНОСТИ ПО ДВИЖЕНИЮ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ В КОМПАНИИ И ОСНОВЫ ЕЕ АНАЛИЗА.....	636
А. Сериккызы, А.С. Бактымбет, С.С. Бактымбет ВЛИЯНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА НА УРОВЕНЬ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	650
К.Н. Тастанбекова, А.М. Сапарбаева, С.А. Файзуллина, А.Е. Сарсенова, А.Т. Исаева, Хафез Абдо ОСОБЕННОСТИ И СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ИНФЛЯЦИОННОГО ПРОЦЕССА В КАЗАХСТАНЕ.....	665

З.М. Турсынкулова, Л.А. Омарбакиев, А.Ж. Тулеева, А.У. Абишова ВЛИЯНИЕ НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ КАЗАХСТАНА.....	680
Н.А. Урузбаева, Ж.А. Бекмурзаева, Раб Наваз Лодхи ФОРМИРОВАНИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИСТСКОГО ПРОДУКТА МАНГИСТАУСКОЙ ОБЛАСТИ: СТРУКТУРНЫЙ ПОДХОД.....	693
Л.М. Сембиева, Н. Шмиголь, Ж.А. Шанайбаева, Г.К. Бекбусинова, А.Ж. Исмаилова ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ЭКСПЕРТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ВНЕШНЕГО ГОСУДАРСТВЕННОГО АУДИТА.....	709

**CONTENTS
PEDAGOGYR**

B.T. Abykanova, U.T. Tulenova, Zh.K. Salykbayeva, A. Çoruh, A.A. Tautenbayeva INCREASING SUBJECT COMPETENCIES AS A CONDITION FOR DEVELOPING THE TEACHERS' PROFESSIONALISM IN SMALL CLASS SCHOOLS.....	7
A. Abylkassymova, N. Japashov, N. Zhumabay, E. Sandybayev USE OF THE LESSON STUDY PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM BY BOTH STEM AND NON-STEM TEACHERS IN THE EDUCATIONAL PROCESS.....	22
R.U.Almenayeva, N.D. Andreeva, R.H. Kurmanbayev, B.A. Doszhanov EXPERIMENTAL RESULTS OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE BIOLOGY TEACHERS BASED ON THE USE OF MOBILE TECHNOLOGIES.....	33
B. Anas, M. Skakov, Sh. Ramankulov, S. Eser PRINCIPLES OF CONSTRUCTION OF THE EDUCATIONAL CONTENT OF THE DISCIPLINE «NANOTECHNOLOGY AND NANOMATERIALS» AND STAGES OF TRAINING.....	47
S.K. Assylbekova, A.Kh. Davletova, G. Nurbekova, Zh.A. Bekkozhdina, O.A. Aigunova CAREER GUIDANCE WORK AS PART OF THE TECHNOLOGY OF PEDAGOGICAL MONITORING.....	58
G.A. Abenova TEACHING NEOLOGISMS IN HIGHER EDUCATION.....	72
Zh.A. Baibatshayeva, K.T. Zhanuzakova APPLYING INNOVATIVE APPROACHES TO THE TEACHING OF ORAZBEK SARSENBAYEV'S PROSE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	85
A.K. Bakazhanova, A.E. Sagimbayeva, R.A. Shokanov IMPROVING CHEMISTRY EDUCATION: COMPREHENSIVE INTEGRATION OF INNOVATIVE DIGITAL TOOLS FOR FUTURE CHEMISTRY TEACHERS.....	95
K.G. Balginbayeva, D. Mussa DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL SKILLS OF TEACHERS THROUGH AN INSTRUMENTAL AND METHODOLOGICAL PLATFORM: KEY ASPECTS.....	109
A. Bulshekbayeva, M. Suranshieva, Z. Beisembayeva, Zh. Asanhanova FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF SOCIAL-EMOTIONAL LEARNING (SEL) SKILLS OF FUTURE TEACHERS BASED ON INTERDISCIPLINARY INTEGRATION.....	123
A.Kh. Davletova, A.T. Nazarova, A.Kh. Kassymova, Zh.K. Zhalgasbekova, R.N. Shadiev METHODOLOGY FOR USING A DIGITAL EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL COMPLEX FOR DIFFERENTIATION OF TRAINING.....	134
R.A. Yeltinova, Zh.K. Nurbekova, K.M. Mukhamediyeva, G.Sh. Nurgazinova, Zh.B. Kopeyev CONTENT OF TRAINING A TEACHER OF INFORMATICS IN AUGMENTED REALITY.....	149
Sh. Zhanysbekova, G. Syrlybayeva DEVELOPING PRAGMATIC COMPETENCIES IN KAZAKH LANGUAGE TEACHING: EXPLORING EFFECTIVE METHODOLOGIES FOR STUDENT FORMATION.....	162
Zh.E. Zulpykhar, A.R. Serikbayeva, G. Nurbekova, K.U. Kariyeva, I.M. Sirojiddinova THE CURRENT STATE OF NETWORK TECHNOLOGY EDUCATION.....	178
B.Z. Kenzhegulov, Zh. Saidolkyzy, R.K. Amangaliyeva, D.A. Akhmetbay, P. Schmidt METHODS OF SOLVING COMPLEX TRIGONOMETRIC EQUATIONS IN ARTIFICIAL WAYS IN THE SECONDARY SCHOOL PROGRAM.....	194
G.R. Kochshanova, E.A. Aabykerimova, A.B. Turkmenbayev, B.T. Urbisinova, A.S. Omuraliev VIRTUAL CONSTRUCTOR AND STEM TECHNOLOGY AS A MEANS OF FORMING FUNCTIONAL LITERACY OF STUDENTS.....	212
A. Kuralbayeva, G. Pilten, G.N. Dikhanbayeva, A.Sh. Zhunissova EVALUATION OF READING INTEREST AND HABITS OF PROSPECTIVE PRIMARY SCHOOL TEACHERS: THE CASE OF KAZAKHSTAN.....	231

R. Salykov, M. Skakov, I. Usembayeva, Sh. Ramankulov, A. Choruh INTERDISCIPLINARY STEAM TECHNOLOGY IN TEACHING: FORMS AND METHODS OF TEACHING THE SECTION «ELECTRICITY AND MAGNETISM».....	241
A.Y. Safargaliyeva DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL EDUCATION: BASIC NATIONAL VALUES.....	253
A. Seitmuratov, A. Nurgaliev, S. Menlikozhaeva, D. Zharylgapova, M. Parmenova, R.Zh. Mrzabayeva, A.B. Sakulova MODEL OF PREDICTIVE COMPETENCE OF MATHEMATICAL STRUCTURES FOR PROFESSIONAL TRAINING OF MATHEMATICS TEACHERS.....	269
M.K. Skakov, T.N. Dalabayev, A. Choruh, M.M. Nurizinova THE METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING THE SCIENTIFIC RESEARCH COMPETENCIES OF FUTURE PHYSICS TEACHERS.....	283
B. Tassuov, N.A. Niyetbayeva EFFECTIVENESS AND FEATURES OF AN ELECTRONIC TEXTBOOK IN THE LEARNING PROCESS.....	295
A.A. Tautenbayeva, G.M. Kussainov, G.B. Turmukhanova, E. Curiel-Marin, B.T. Abykanova SOCIAL NETWORKS AND WEB COMMUNITIES IN AN INTELLIGENT EDUCATIONAL SYSTEM.....	306
A.T. Tulebayeva, M.K. Aitimov, Sh.M. Maigeldiyeva, N. Yulduz PHILOSOPHICAL AND DIDACTIC MOTIVES AND PEDAGOGICAL VIEWS IN THE WORKS OF THE POETS OF THE LAND OF SYR (based on the works of Zhusip Yeshniyazuly).....	324
D. Shrymbay, E. Adylbekova, H.I. Bulbul OPPORTUNITIES TO IMPROVE THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS THROUGH A MASSIVE OPEN ONLINE COURSE.....	337

EKONOMICS

B.Kh. Aidosova, A.A. Makenova, A.Zh. Bukharbaeva, E.Zh. Ydyrys, N.S. Kusaeva THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF BEHAVIORAL FINANCE.....	349
R. Arzikulova, Zh. Kuatbekov, S. Temirkhan, Sh. Alimkulova, Ch. Nurgaliyeva THE IMPACT OF «KAZMUNAYGAS» ON THE MARKET OF KAZAKHSTAN.....	366
A.D. Assanova, L.Zh. Ashirbekova TRANSPARENCY AND OPENNESS IN THE FUNCTIONING OF LOCAL SELF-GOVERNMENT AUTHORITIES IN KAZAKHSTAN.....	380
Zh. Babazhanova, A.A. Tapalova, A.T. Melekova, N. Ibadildin, G. Mukina PROBLEMS OF INCREASING THE QUALITY AND STANDARD OF LIFE OF THE PEOPLE – A PRIORITY FACTOR OF THE NATIONAL ECONOMY.....	390
A. Bodykova, Zh. Kydyrova, A. Shainurov, A. Alibekova, E. Temirbekova GOVERNMENT SPENDING ON HIGHER EDUCATION IN CENTRAL ASIAN COUNTRIES.....	408
A. Bakpayeva, G. Ospanova, Zh. Bashieva, K. Tastanbekova, M. Nurgabylov, A. Nurgaliyeva THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON AGRICULTURAL MARKETS AND RELATED TRADE RELATIONS.....	420
E. Balapanova, A. Jussibaliyeva, Z. Dzhubaliyeva, A. Adilbayeva, Dyrka Stefan PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL EXPORT MARKETS.....	432
B.M. Zhurynov APPLICATION OF PROJECT MANAGEMENT TOOLS IN THE MANAGEMENT OF LARGE NATIONAL HOLDINGS OF KAZAKHSTAN IN THE FIELD OF INDUSTRY.....	445
Zh. Bulkhairova, A. Temirova, Sh. Seiitzhagyparova, Sh. Kapanova SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS IN KAZAKHSTAN AT THE PRESENT STAGE.....	469

N. Gumar, G. Saimagambetova, Sh. Shalbaeva, T. Zholdasbaeva, L. Popp COMPARATIVE ANALYSIS OF METHODS FOR ASSESSING THE COMPETITIVE ADVANTAGES OF THE REGIONAL ECONOMY.....	482
Z. Imanbayeva, M. Toktarova, M. Kushenova, R. Aitmanbetova, George Abuselide THEORETICAL ASPECTS OF THE APPLICATION OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY IN THE AGRICULTURAL SECTOR.....	498
A. Issaeva, D. Onaltayev, M. Nurgabylov, N. Chupryna, M. Bayetova THE ROLE OF YOUTH NON-GOVERNMENTAL THE ROLE OF STATE REGULATION IN THE MODERN ECONOMY.....	513
G. Kerimbek, A. Mashayeva, A. Alimbetov, G. Mussaeva, G. Kuanaliyeva STATE OF DEVELOPMENT AND ECONOMIC-LEGAL FOUNDATIONS OF THE TRANSIT-TRANSPORT SECTOR OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	528
A. Koval, A. Bekmagambetov, L. Shayakhmetova, Sh. Aitimova COMPARATIVE ANALYSIS OF THE CLASSIFICATION OF INDUSTRIAL AND INSURANCE RISK IN ECONOMIC ACTIVITY USING THE EXAMPLE OF THE USA AND CANADA.....	542
A.T. Kokenova, A.R. Shalbayeva, I.Yu. Khan, K.K. Baigabulova, A.O. Demeubaeva THE STUDY OF REGIONAL STRATEGIES FOR MANAGING THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.....	558
M. Mekin, T. Kurakbaeva, S. Serikbaev, Zh. Kairlieva, B. Kulbay IMPROVING THE SYSTEM OF STATE REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES IN POST-SOVIET COUNTRIES.....	573
Y.T. Mengdikul, K.A. Utegenova, N.K. Sheken, D.A. Bekesheva, A.Z. Mashayeva CREATION OF A LOGISTICS SYSTEM IN THE RICE GROWING REGION OF KAZAKHSTAN AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL TRADE.....	588
B. Mubarakova, D. Urzalimova, A. Mussina, Z. Baishukurova, R. Yakudina DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE AS A FACTOR OF INCREASING THE LEVEL OF EMPLOYMENT IN THE RK.....	603
G. Nurlikhina, M. Mekin, S. Serikbaev, B. Kulbay, S. Isagaliev STATE AND PROSPECTS OF MULTILATERAL COOPERATION BETWEEN KAZAKHSTAN AND RUSSIA.....	618
K. Satymbekova, M. Daurbayeva, V. Karibov, A. Raiymbekova, B. Korpaliyeva, Y. Uzun, A.A. Kuralbayev THE STRUCTURE OF MONEY MOVEMENT REPORTING AND THE BASIS OF ITS ANALYSIS IN THE COMPANY.....	636
A. Serikkyzy, A.S. Baktymbet, S.S. Baktymbet HUMAN CAPITAL ASSESSMENT IN THE CONDITION OF COMPETITIVENESS OF THE COUNTRY.....	650
K. Tastanbekova, A. Saparbayeva, S. Faizullina, A. Sarsenova, A. Issaeva, Hafez Abdo FEATURES AND SOCIO-ECONOMIC CONSEQUENCES OF THE INFLATIONARY PROCESS IN KAZAKHSTAN.....	665
Z. Tursynkulova, L. Omarbakiyev, A. Tuleeva, A. Abishova THE IMPACT OF TAX POLICY ON IMPROVING THE STANDARD OF LIVING OF THE POPULATION OF KAZAKHSTAN.....	680
N.A. Uruzbayeva, Zh.A. Bekmurzayeva, Rab Nawaz Lodhi FORMATION OF A REGIONAL TOURISM PRODUCT OF THE MANGYSTAU REGION: A STRUCTURAL APPROACH.....	693
L.M. Sembiyeva, N. Shmygol, Zh.A. Shanaibayeva, G.K. Bekbusinova, A.Zh. Ismailova SOME ASPECTS OF THE REFORM OF THE EXPERT AND ANALYTICAL ACTIVITIES OF THE EXTERNAL STATE AUDIT BODIES.....	709

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Подписано в печать 29.02.2024.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

46,0 п.л. Тираж 300. Заказ 1.

---

*РОО «Национальная академия наук РК»
050010, Алматы, ул. Шевченко, 28, т. 272-13-19*